

APERITIEF

Publicație oficială a TIFF | # 09 | 14-15 English pages |
Sâmbătă | 8 august | 2020 www.tiff.ro

BANCA TRANSILVANIA®

Premiul de Excelență: Actrița **Maria Ploae**

O prezență magnetică pe marele ecran și un talent veritabil al scenei românești, cu o carieră impresionantă care se întinde pe mai bine de patru decenii, actrița Maria Ploae este celebrată la cea de-a 19-a ediție a Festivalului Internațional de Film Transilvania.

La gala de închidere din 8 august, organizată pentru prima dată în aer liber, în Piața Unirii, actrița va fi distinsă cu Premiul de Excelență TIFF. Maria Ploae a jucat în peste 40 de lungmetraje și a strălucit în roluri memorabile alături de nume mari ale cinematografului românesc.

»[Pagina 5](#)

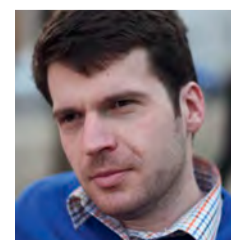
Proiecție Specială
Filmul *Crash* (r. David Cronenberg) va putea fi văzut în această seară.

»[Pagina 6](#)

InterogaTIFF
La modul serios, despre comedie, cu Răzvan Săvescu.

»[Pagina 7](#)

Arhiva Activă
De vorbă cu Andrei Rus despre recuperarea filmelor pierdute.

»[Pagina 10](#)

INFORMAȚII BILETE

VÂNZAREA BILETELOR:

ON-LINE, începând din 22 iulie pe tiff.eventbook.ro și prin aplicația mobilă a festivalului, **TIFF 2020**. Biletele cumpărate prin sistemul on-line sau direct prin aplicație se supun aceluiași reguli prezentate în politica oficială de bilete a festivalului.
DIN PIAȚA UNIRII, începând de luni, 27 iulie 2020:
PROGRAMUL CASIERIILOR FIIND URMĂTORUL:
Luni, 27 iulie – joi, 30 iulie: 10:00 - 20:00;
Vineri, 31 iulie – duminică, 9 august: 09:00 - 00:00.

ATENȚIE!

Recomandăm procurarea biletelor online, pentru prevenirea contaminării cu noul coronavirus SARS-CoV-2. Va exista un singur punct de vânzare a biletelor, în Piața Unirii, ce va fi deschis pe toată perioada de desfășurare a festivalului, conform programului de mai sus.

Toți posesorii de acreditări trebuie să își procure bilete cu valoare zero de la casierile festivalului sau de pe tiff.eventbook.ro.

PREȚURILE BILETELOR

- **Bilet de intrare single** (valabil pentru o singură proiecție, pentru o singură persoană) pentru toate categoriile de spectatori: 20 lei
 - **Bilet de intrare combo** (valabil la o singură proiecție, pentru două persoane) pentru toate categoriile de spectatori: 35 lei
- BILETE PENTRU EVENIMENTELE SPECIALE:**
- **Bilet pentru proiecțiile din cadrul EducaTIFF:** 15 lei
 - **Bilet pentru Gala de deschidere:** 30 lei*
 - (Piața Unirii Open Air, 31.07)
 - **Bilet pentru Ceremonia de închidere:** 50 lei*
 - (Piața Unirii Open Air, 08.08)
 - **Bilet pentru Concert Surorile Osoianu și proiecție specială „Lemn”:** 50 lei* (Vlaha, Arkhai Sculpture Park, 07.08)
 - **Bilet pentru Concert Vița de Vie și filmul-manifest al lui Ștefan Mandachi „30 de ani și 15 minut”:** 50 lei* (Vlaha, Arkhai Sculpture Park, 08.08)

POLITICA DE ACCES:

Accesul la eveniment se face prin scanarea biletului, fie printat, fie în format electronic, de pe dispozitivele mobile. Accesul este posibil doar pe baza unui bilet valabil la proiecția respectivă.

Pentru proiecțiile cu accesul liber, este necesară procurarea unui bilet cu valoare zero, în limita locurilor disponibile.

În cazul proiecțiilor care apar **sold-out**, vă recomandăm totuși verificarea disponibilității unor extra-bilete **cu două ore înainte de proiecție**, atunci când eventualele locuri rămase neocupate vor fi repute în vânzare.

ATENȚIE!

Pentru siguranța dumneavoastră, la intrare se va efectua un triaj observațional și nu va fi permis accesul persoanelor care prezintă simptome de infecție respiratorie (tuse, strănut, rinoree). **La intrarea în perimetrul proiecției, se va verifica temperatura fiecărui spectator.** Persoanele care refuză verificarea temperaturii sau a căror temperatură depășește 37,3 grade Celsius nu vor avea acces în perimetrul evenimentului. **Este obligatorie folosirea măștii pe tot parcursul evenimentului!**

Respectarea distanțării de minimum 1,5 metri între persoane este obligatorie de la intrarea în incinta unde se va desfășura proiecția și până la părăsirea locului unde se desfășoară evenimentul. **Nu aveți voie să schimbați amplasamentul scaunelor!**

Vă recomandăm să aveți la voi mască, dezinfectant de mâini, respectiv pelerină și pătură, în caz de condiții meteorologice mai puțin prietene.

Filmele din cadrul festivalului pot conține scene de sex, violență sau limbaj licențios, astfel că vă recomandăm să verificați descrierea acestora din programul oficial înainte de a cumpăra biletele.

ANULARE BILETE ȘI RAMBURSARE BANI

Biletele achiziționate nu pot fi anulate sau schimbate. Se returnează contravaloarea biletelor doar în cazul în care proiecția este anulată în avans din motive tehnice, condiții meteorologice nefavorabile sau alte cazuri de forță majoră. Urmăriți site-ul oficial al festivalului tiff.ro, respectiv tiff.eventbook.ro pentru informații referitoare la reprogramarea proiecțiilor. Contravaloarea biletelor nu se returnează în situația în care condițiile meteo se deteriorează după începerea proiecției. De asemenea, nu se returnează contravaloarea biletelor nefolosite din pachetul de abonamente.

APERITIFF

Redactor-șef:

Adrian M. Popa

Redactori:

Anca Grădinaru
 Cristi Mărculescu
 Craița Nanu
 Ion Indolean
 Laurențiu Paraschiv
 Diana Smeu
 Ema Onorfei

Ilinca Danciu
 Emanuela Susanu
 Robert Kocsis

Dana Coțovanu

Graphic design:

Carmen Gociu
 Maria Rus
 Vasile Pipaș

Tipărit la:

Tipografia Garamond

Agenda zilei

08
08

CASA TIFF

11.00 – InspiraTIFF

Maria Ploae în dialog cu Mihnea Măruță

18.00 – TIFF Talks

Echipa filmului *Colectiv*: Alexander Nanau, Mihai Grecea, Vlad Voiculescu, Camelia Roiu, Antoaneta Oprîș

MUZEUL DE ARTĂ

14.00 – BT Live sessions

cu Duo Harmony, Cente Cristian, Andreea Alexievici și Andrei Petru.

MUZEUL ETNOGRAFIC

4 – 9 august / 10.00 - 21.00

Târgul producătorilor locali

Descoperă bunătați marca Made in Cluj, într-un decor cu totul special.

PIAȚA UNIRII

20.30 – Decernarea Premiilor TIFF.19

István Téglás, ieri la InspiraTIFF

Foto: Chris Nemeș

Invitatul jurnalistului Mihnea Măruță la InspiraTIFF a fost ieri este actorul István Téglás, prezent la această ediție ca parte din distribuția *Malmkrog*, cel mai recent film al regizorului Cristi Puiu. A stat de vorbă cu publicul despre felul în care a fost realizată producția și despre rolurile jucate de actor pe parcursul carierei sale.

Întrebat cum a ajuns să participe în acest proiect cinematografic, el a răspuns că a fost sunat pentru a participa la casting și că, fiind vorba despre un film al lui Cristi Puiu, acesta „mereu este ceva ce merită să fi acolo”.

Dana Coțovanu

Votează online cele mai bune filme de la TIFF.19

Spectatorii pot vota online filmele preferate din secțiunile **Competiție și Zilele Filmului Românesc**.

Se poate vota online exclusiv în interiorul conturilor din platforma Eventbook, începând cu ieri seară, de la ora 19 și durează până în această seară la ora 19. Proiecțiile din Competiție care pot fi votate online sunt doar cele desfășurate la USAMV în perioada 1-6 august (12 filme, câte o proiecție fiecare).

Titlurile românești din secțiunea ZFR care pot fi votate sunt 17 la număr: *Malmkrog*, *Tipografic majuscul*, *Ivana cea groaznică*, *Cărturan*, *5 Minute*, *Acasă*, *Și poate mai trăiesc și azi*, *Urma*, *Început*, *Colectiv*, *Totul nu va fi bine*, *Casa cu păpuși*, *Profu*, *Călătoria fantastică a Maronei*, *Lemn*, *Cardinalul*, *Și atunci... ce e libertatea?*

CINEMATOGRAFE ÎN AER LIBER

1 → PIAȚA UNIRII OPEN AIR

2 → MUZEUL DE ARTĂ
 str. Piața Unirii, nr. 30

3 → BÁTHORY

Curtea Liceului Teoretic „Báthory István”,
 str. Mihail Kogălniceanu nr. 2

4 → COȘBUC

Curtea Liceului Național „George Coșbuc”,
 str. Avram Iancu, nr. 70-72

5 → APÁCZAI

Curtea Liceului Teoretic „Apáczay Csere János”,
 str. Ion I. C. Brătianu, nr. 26

6 → EPISCOPIA UNITARIANĂ,

acces din str. Brassai nr. 8-10

7 → USAMV

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară,
 Calea Mănăstur 3-5

8 → IULIUS PARC

str. Alexandru Vaida Voevod, nr. 53 B

9 → CLUB TRANSILVANIA

B-dul 1 Decembrie 1918, nr. 41

10 → HOIA

Aleea Muzeului Etnografic

11 → UBB, Curtea Universității Babeș Bolyai, acces din strada Ion I. C. Brătianu, nr. 22

12 → CASA TIFF

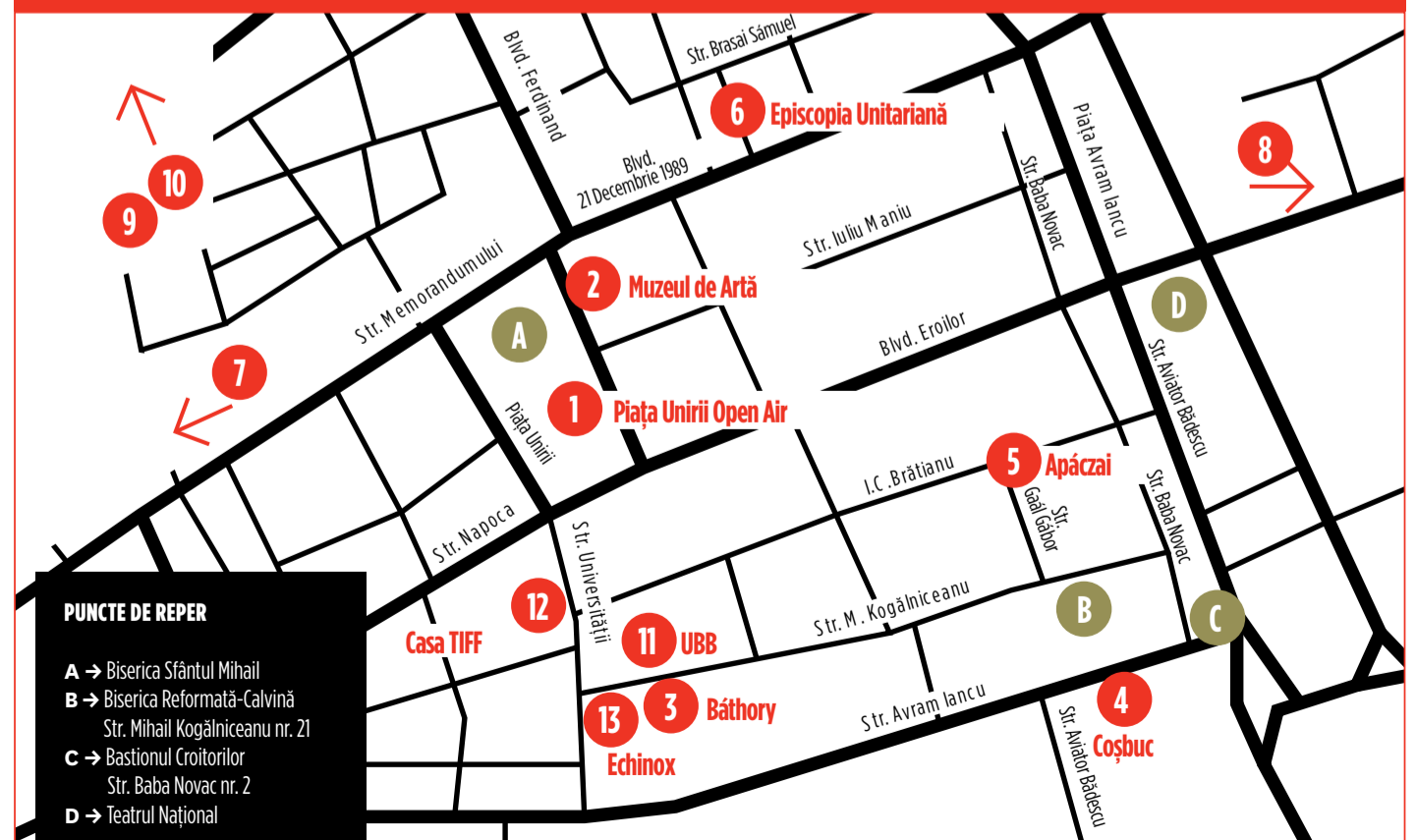
Str. Universității nr. 6

13 → ECHINOX

Str. Universității nr. 7-8

→ BONTIDA, Castelul Bánffy

→ VLAHA, Arkhai Sculpture Park

PUNCTE DE REPER

- A → Biserica Sfântul Mihail
- B → Biserica Reformată-Calvină
 Str. Mihail Kogălniceanu nr. 21
- C → Bastionul Croitorilor
 Str. Baba Novac nr. 2
- D → Teatrul Național

Urma / Legacy

A dispăut un pianist. Doi polițiști investighează și *everybody lies*. Genul programului: film românesc de public.

Cu ani în urmă Dorian Boguță debuta în rol principal aici, la TIFF. Acum Boguță debutează din nou, de data asta ca regizor de lungmetraj. Între *Caravana Cinematografică* (regia Titus Muntean, 2009) și *Urma* au apărut 5 scurtmetraje regizate de Boguță. Care a experimentat și zona de film scurt fantastic (*Kazimir și Finale*) și drame de familie (*De azi înainte*), dar care debutează cu un polițier *old-school*, cu polițiști și anchetă și suspecți cu multe și fapte de ascuns greu-bănuibile.

Urma este un debut sobru și clar, cu scenariu scris ca pentru un film cu detectivi, cu regie eficientă și discretă. Lip-

sesc superioritățile burghezo-revoltate la adresa polițiștilor (atât de tocite de ultimii 10 ani de filmele românești), abundă dezvăluirile și flashback-urile. Cu un comisar iritant dar eficient (Teodor Corban, impecabil într-o aproximare de Colombo ciufut) drept ghid printre ultimele zile dinaintea dispariției pianistului Anton Ropot (Marin Grigore) *Urma* are curajul de-a fi mai mult thriller decât dramă, lucru rar pentru produsele industriei de film românesc. La fel de insolit în peisaj este și caracterul antologic al unor replici, chestiune care sincer ne-ar prinde bine și nu doar prin filmele lui Nae Caranfil.

Filmul este proiectat în această seară de la ora 21.30 la Coșbuc.

Cristi Mărculescu

Premii TIFF.19 acordate până astăzi la prânz

PREMIILE DE INDUSTRIE

1. Eurimages Co-production Development Award, valued at 20.000 euros cash - merge la proiectul *Kretsul*, regia Alexandra Likhacheva, producător Anna Shalashina - WISH Media (Rusia)

2. Chainsaw Europe - Servicii de post producție oferite de Chainsaw Europe, în valoare de 25.000 de euro - merge la proiectul *Panopticon* regia George Sikharulidze, producător Vladimer Katcharava - 20 Steps Productions (Georgia)

3. Transilvania Pitch Stop Award oferit cu sprijinul DACIN SARA, în valoare de 3.500 de euro - merge la proiectul *Blue Banks*, regia Andreea Cristina Bortun, producător Gabriela Suci-Pădurețu - Atelier de Film (Romania)

4. Transilvania Pitch Stop CoCo Award, oferit de Connecting Cottbus Co-Production Market - merge la proiectul *Sep & Ana*, regia Paul Cioran, producător Claudiu Mitcu - We are basca (România)

PREMIUL TVSMONDE, INSTITUTUL FRANCEZ DIN ROMÂNIA ȘI RFI ROMÂNIA

Juriul Tinerilor Francofoni acordă premiul filmului *Adorație* în regia lui Fabrice du Welz (Belgia)

SECRETS
BT Pay

PSSSS, _____
_____ PENTRU PLĂȚILE _____

_____ CU TELEFONUL _____

NU AI NEVOIE _____

_____ DE PIN.

PAR AMOUR DU CINÉMA
TIFF 2020
8ème Prix du meilleur film francophone

TV5MONDE
europe.tv5monde.com/ro

f TV5MONDEROMANIA

SUPERNOVA

Fecioara de august

Fecioara de august se deschide cu câteva cartioane care informează despre obiceiul madrilenilor de a-și părăsi orașul pentru două săptămâni la începutul lunii august în vederea scăpării de caniculă. Cei câțiva rămași și turiștii sărbătorească împreună, în cartierele centrale, festivalul Sfântului Cajetan, al Sfântului Laurențiu și al Fecioarei de Paloma din titlu. Printre ei se află și Eva (Itsaso Arana), o tânără care urmează să facă 33 de ani și care, după ce a renunțat la cariera de actriță, decide să abordeze viața dintr-un alt unghi. Viața ei de zi cu zi din această perioadă, de pe 1 august, când închiriaza un apartament în centrul Madridului, și până pe 15, în ultima zi de festival, face subiectul filmului lui Jonás Trueba, distins cu premiul FIPRESCI anul trecut la Karlovy Vary.

Astfel, Eva empatizează cu noua ei vecină după ce rămâne închisă pe afară, se reunește cu o prietenă din copilărie, acum mamă, se împrietenește cu doi străini, un englez care nu cunoaște spaniola și un galic care o vorbește perfect, se intersectează cu fostul ei iubit la intrarea într-un

cinema, se îndrăgostește de un bărbat după ce încearcă să-l salveze de la ce i se pare ei a fi o încercare de suicid. Mereu ancorat în prezent, dar cu bucăți din trecut ce vin în folosul îmbogățirii substratului narativ și al protagonistei complexe, scenariul optează pentru dedramatizare: nu există conflicte cu mize mari, nu toate personajele sunt multidimensionale și recurente, și nu există cauzalitate în narațiune, stilul flușturistic al filmului imitându-l pe cel de a fi al Evei. Numai spre final, când povestea de dragoste începe să se înfripe, intriga crește în intensitate și dă senzația că filmul se termină tocmai când povestea Evei începe, aspect care aduce inevitabil aminte de filmele lui Éric Rohmer. Tot de filmele cineastului francez aduc aminte și *flow*-ul natural al dialogurilor și al întâmplărilor, ilustrate fără emfază și vreun artificiu.

Fecioara de august va fi proiectat astăzi, 7 august, de la miezul nopții la Episcopia Unitariană, și mâine, 8 august, de la 21:30 în Iulius Parc Open Air.

Laurențiu Paraschiv

CE SE ÎNTÂMPLĂ, DOCUMENTARULE?

Tatăl meu, spionul

In documentarul *Tatăl meu, spionul*, regizorii Jaak Kilmi și Gints Grube îmbină trei tipuri de limbaje diferite, dar care survolează același subiect: viața lui Ieva Lesinska-Geibere, fiica unui reputat spion dublu și agent KGB, infiltrat în American anilor '70. Acum în vârstă de 62 de ani, Lesinska-Geibere pornește împreună cu cei doi realizatori pentru a elucida secretele ținute sub preș de tatăl său, investigând totodată cauzele suspecte ale morții sale și jocurile întortocheate din timpul Războiului Rece.

Acest tip de anchetă este doar una dintre stilisticile regăsite în film. Secvențele în care o vedem pe Lesinska-Geibere discutând cu agenți FBI, cu fostul său soț sau lipind cap la cap bucăți din ziare și procese pe lemnul unei biblioteci stufoase, alternează cu materiale de arhivă și cu *reenactment*-uri fotografice. Filmările *found-footage* sunt candido, vizualizând străzile gri-luminoase din New York – orașul în care Lesinska va fi captivă pentru o bună parte a vieții sale. Tatăl, Imants, o obligă să aleagă între a-i divulga identitatea sovieticilor sau stabilirea permanentă în SUA. Lesinska rămâne cu el, iar montajul de fotografii mizanscenate

cu actori dezvăluie distanța glacială dintre ei. Alegerea de-a descompune frânturile din investigația documentaristă și istoria personală a familiei prin trei tehnici diferite este cel puțin interesantă. Ecletismul sugerează că doar un tur-de-forțe poate comprima atât intinerariile dispersate ale celor doi, cât și cele individuale, ale fiicei care pune trecutul sub lupă.

Investigațiile nu dizolvă multe dintre necunoscutele lui Lesinska. Finalul are un anume ton pesimist, întrucât află că multe dintre dosarele care-l privesc pe Imants nu-i vor fi accesibile niciodată. Tot ce-i rămâne este să se împace cu imaginea tatălui care nu a fost niciodată acolo pentru ea, slujind niște jocuri mult mai umbroase decât și-ar putea închipui.

Filmul rulează azi (8 august), de la orele 23:30, la Muzeul de Artă.

Diana Smeu

FOAMEA-ȚI SCHIMBĂ FILMUL
O PRODUCȚIE POFTICIOASĂ MARCA

tazz by EMAG

LO RY

LOVE STORY

POFTIFF LA NOI

Comandă-ți și tu meniurile Tazz de festival! Ai livrare gratuită, porții SF de generoase și melodramatic de gustoase, vouchere cadou și multe alte surprize. Descoperă-le în aplicațiile dedicate sau pe www.tazz.ro

PIAȚA UNIRII

Pinocchio

După succesul înregistrat cu *Tale of Tales* (2015), existența unei versiuni a îndrăgitei clasic *Pinocchio* semnată de italianul Matteo Garrone părea doar o chestiune de timp. Aceasta a avut în cele din urmă premiera internațională anul acesta, la Berlinale, la 80 de ani de la versiunea celor de la Disney și cu un an înainte de cea mult mai întunecată promisă de oscarizatul Guillermo del Toro.

Păstrându-se mai fidel romanului lui Carlo Collodi decât celelalte versiuni cinematografice de dinaintea sa, *Pinocchio* al lui Garrone imaginează aceeași poveste a băiețelului din lemn adus la viață, dar pe un ton mai serios, punctat și de personaje fantastice jucate de actori ale căror apariții au fost modificate în post-producție, și cu o rezoluție ușor schimbată, adaptată

la contemporaneitate (rămânând, totuși, aceeași alegorie despre nevoia de încadrare în niște tipare a celor diferiți care vor să simtă că aparțin). Prin alegerea în rolul lui Geppetto a actorului Roberto Benigni, care-n 2002 regiza și el o versiune *live action*, Garrone pare să-și asume din start că povestea a devenit deja arhetipală și, fără a-și propune să reinventeze roata, își ia libertatea de a continua și aici călătoria reflexivă și de reinterpretare a genurilor cinematografice prin prisma propriilor cunoștințe și sensibilități.

Pinocchio va rula astăzi, 8 august, de la 20:30 în Piața Unirii, în cadrul Galei de Închidere a TIFF.19. Proiecția va fi precedată de ceremonia de decernare a premiilor și de un concert Surorile Osoianu.

Laurențiu Paraschiv

Maria Ploae.

De la frumusețea angelică la Mater dolorosa

Înainte de a mă lăsa însoțită, preț de câteva rânduri de personaje Mariei Ploae, așa cum o știu de pe ecran, mi-a răsărit în auz o replică dintr-un film al ei, *Ștefan Luchian* (1981, r. Nicolae Mărgineanu): „De multe ori m-am întrebat, ce vezi tu în spatele florilor pe care le pictezi?”. Vorbele i le spusese Al. Bogdan Pitești lui Luchian. Înlocuiesc „florile” cu „frumusețea unei femei” pentru că, nu de puține ori, soarta unui film s-a jucat odată cu privirea aruncată de cineast dincolo de frumusețea unei interprete, odată cu disponibilitatea acestuia de a vedea mai departe. Nu mai puțin, soarta asta a depins de talentul, de inteligența respectivei actrițe de a nu se lăsa doar în seama unei splendori a chipului; a mers mână în mână cu ceea ce numim hărăzirea umană în general. În absența acesteia din urmă, am numărat atâtea străluciri de o clipă. Pe Maria Ploae am descoperit-o, ca mai noi toți, în *Dincolo de pod* (1976, r. Mircea Veroiu). Desigur, o mai văzusem în câteva treceri, dintre care mi-o amintesc fără efort pe orășanca purtătoare a unei spectaculoase pelerine cu glugă din *Toamna bobocilor* (1975, r. Mircea Moldovan), dar de descoperit, atunci s-a întâmplat, odată cu apariția Sidei, fiica aprigei Mara, întruchipare a purității tulburate de amenințarea unui posibil viitor al constrângerilor, într-o

Alesto

**Actorii LIDL
îți dau întâlnire la
TIFF, Cluj Napoca
31.07 - 09.08.2020**

Vino la LIDL Hub în Piața Unirii și intră în distribuția filmului nostru.

TIFF.19

LIDL meriți să fii surprins

lume a urâtului. Este greu de înțeles cum, la vârsta la care nici cel mai dificil operator nu poate găsi un cusur unui obraz de femeie, cu foarte puține excepții, cineștii noștri nu au avut în vedere scrierea unor roluri anume pentru Maria Ploae. A fost Maria Rosetti și Veronica Micle în *La răscrucea marilor furtuni* (1980, r. Mircea Moldovan), respectiv în *Un bulgăre de humă* (1989, r. Nicolae Mărgineanu), a fost Cecilia, una dintre iubitele lui Ștefan Luchian în filmul cu același nume datorat tot lui Nicolae Mărgineanu sau Ioana, o mamă nepregătită pentru dramele vieții cotidiene în *Promisiuni*, al Elisabetei Bostan (1985). Și a venit maturitatea, cu inevitabilele urme ale vârstei săpate pe chip, dar din care Maria Ploae a știut ceea ce nu multor actrițe le este la îndemână: să le transforme într-un adevărat blazon, al demnității suferin-

ței în fața adversităților istoriei. Începând cu *Și va fi*, al lui Valeriu Jereghi (1992) cu personajul simbolic al Femeii sortite să îndure blestemul Apocalipsei dar să și spere, trecând apoi, după o oarecare pauză, la filmele universului concentraționar ale lui Nicolae Mărgineanu, actrița va fi ceea ce am putea numi o Mater dolorosa în cinematograful nostru. O tulburătoare întruchipare a purificării prin suferință, a puterii de a rămâne drept și curat în oroare: *Binecuvântată fi, închisoare* (2002), *Poarta albă* (2013), *Cardinalul* (2019). Mă bucur că o tânără cineastă încă studentă, Lucia Chicoș, de curând selecționată la secțiunea Cinefondation a festivalului de la Cannes cu filmul *Contraindicații*, a intuit forța dramatică a unui chip atât de frumos liniștit cum este cel al Mariei Ploae.

Magda Mihăilescu

PROIECȚII SPECIALE

Crash

Dacă nu ar fi fost într-un asemenea hal de erotic acest film ar fi putut să fie o distopie.

Când J. G. Ballard a scris romanul *Crash* (1973) lumea era în plin elan economic. Mașinile erau mari, viitorul era încă acolo, lucios, tehnologizat și pentru personajele lui Ballard, într-atât de plictisitor încât fetișurile sexuale suferiseră mutații înspre automobil și potențialul erotic al impactelor frontale la viteze considerabile. Se cheamă simforofilie (aka symphorophilia) această excitație sexuală cauzată de drame tragedii și accidente și nu este limitată la accidentele automobilistice.

Când David Cronenberg a dat cu ecranizarea în festivalul de la Cannes (1996, Premiul special al juriului), reacțiile au fost zburătăcite, iar cenzura, aprigă și isterică și atunci ca și acum, a cerut amputări. Morala publică tot a avut de suferit pentru că nici în 1996 nici în 2020 nu poți să cenzurezi idei. Și ideile sunt alunecoase în *Crash*. O banală non-dramă de cu-

plu (bogat, plictisit, exchangist) virează înspre thriller odată cu intrarea protagonistului (James Spader) într-un grup secret de fetișiști ai automobilelor și mai ales ai accidentelor automobilistice. Pe meniu: sex mult, accidente auto șocant de ne-spectaculoase, cicatrici și metale contorsionate șocant de spectaculoase. Ideile băltesc parșive: fetișizarea tehnologiei (mașinile) și nevoia de violență a unor cetățeni plictisiți, hiper-sexualizarea ca armă împotriva confortului și apatiei. Toate servite rece și calculat, într-un film care prevestește în egală măsură și *Fight Club* și *Eyes Wide Shut*. Și este, în mod cert, mai senzual și mai izbit la cap decât ambele. Cu *Crash*, Cronenberg face pentru thrillerul erotic de la începutul deceniului nouă ce a făcut Verhoeven pentru filmele muzicale: o vivisecție deranjant de captivantă.

Filmul poate fi văzut în această seară de la 23.45 în Hoia.

Cristi Mărculescu

IntergoatIFF

Ștefan Mandachi de la manifestul „Și eu” la documentar

Energia și ambiția lui Ștefan Mandachi sunt complet molipsitoare. Cu un business de succes din Suceava, cu metrul de autostradă și cu activitățile desfășurate pe timp de pandemie, apare acum la TIFF cu un nou proiect: lungmetrajul *30 de ani și 15 minute*.

rezultatul, mi-am dat seama că se poate transforma într-un proiect cinematografic, într-un lungmetraj. Pur și simplu mi-a venit ideea.

Cei 30 de ani la care faceți referire sunt cei care au trecut de la căderea comunismului.

Da, e o perioadă de tranziție care s-a prelungit. O tranziție agonizantă. Noi, cei din Moldova, din punctul de vedere al infrastructurii, n-am trecut deocamdată complet de la un drum anormal la unul normal. Nu are neapărat legătură doar cu factorul comunist, ci și cu ce s-a întâmplat după: nesimțirea politicianilor care s-a împrăștiat și ne-a afectat pe toți.

Cum au decurs discuțiile cu politicienii pentru documentar? Mai bine sau mai rău decât vă așteptați?

Toate dialogurile au decurs bine. Am încercat să fiu cât mai relaxat, pentru că existau și întrebări dificile, cum ar fi „Cine e vinovat?” cu trimitere directă și către cei intervievați. Am fost mulțumit că au acceptat să dea interviul. La final m-am întrebat dacă am găsit un răspuns la întrebarea: De ce se întâmplă ceea ce se întâmplă? Nu poți să dai un răspuns concret, să arăți cu degetul către cineva, deși, inițial, asta mi-am dorit.

Ne putem aștepta la proiecte viitoare marca Mandachi?

Da, am în plan și alte proiecte cinematografice. Acum vreau să mă concentrez pe filmul actual și să văd unde ajung cu el. Evident, vreau să rămân în această zonă, pentru că mă pasionează foarte mult și îmi dă un scop, un sens. Intenționez să îmi finanțez singur proiectele, în măsura în care va fi posibil, ca să fiu cât pot de liber. E o formă de protest, dar e și o formă de exprimare. Pot să-mi spun o opinie mult mai pertinentă, mult mai argumentată și mai solid prin cinematografie. Până la urmă, „Și eu” a gravitat tot în jurul unui film de 5 minute, iar dacă a avut un asemenea impact, mă gândesc că pot să merg mai departe în această franciză. Cred și că am disecat suficient problema autostrăzilor și sunt tentat să merg și în alte zone. De exemplu, sunt foarte mulți complici în zona defrișărilor și sunt puțini cetățeni care vor să expună ce se întâmplă. Mai am și alte teme pe care le rumeg încă.

Ilinca Danciu

TIFF.19
31.07—09.08.2020

ZILELE FILMULUI
ROMÂNESC

Urma
(Legacy)

regia: Dorian Boguță 105'

Sâmbătă | 8 august | Coșbuc | 21:30

Cum este experiența TIFF?

Extraordinară. Îmi place atmosfera. Am vorbit și cu Tudor Giurgiu și i-am zis că este ceva deosebit, nu mă așteptam să fie așa de multă energie.

Ce ne puteți spune despre întregul proces al documentarului? Care au fost obstacolele?

Obstacolele cele mai mari au fost în configurarea echipei. La început, credeam că pot să fac totul singur. Neavând experiența suficientă, cu fiecare etapă, mi-am dat seama că doar înconjurat de specialiști și experți în domeniu pot să am un produs finit bun. A mai apărut și faptul că am o afacere personală de care trebuia să mă ocup și lumea trăgea de mine și de acolo, dar eu eram focusat totalmente pe documentar. Au fost și unele tensiuni pe subiectul acesta. În rest, nimic nu m-a putut opri. Am mers în continuare așa cum am putut. Sunt fericit că sunt aici și asta e tot ce contează. Am făcut un film de care sunt foarte mulțumit.

Ideea a apărut înainte de a face metrul de autostradă?

Nu, nu. Practic, când am făcut metrul de autostradă, am avut un fotograf și un videograf cu ajutorul cărora am documentat parțial tot procesul. Am făcut doar un film de 5 minute pe care l-am regizat. Nu mă așteptam ca manifestul să aibă o asemenea amploare. Mă axam doar pe partea Moldovei, dar a ajuns în toată România. N-a mai ținut de mine, a fost mult peste așteptările mele. După ce am văzut

IntergoatIFF

Răzvan Săvescu

Am stat de vorbă cu regizorul Răzvan Săvescu, la modul serios, despre comedie.

Comedia este o axă pe care v-ați construit multe realizări profesionale. Ce tip de umor prinde cel mai bine în România?

Deocamdată sunt seriile clasice, de tipul *Las Ferbinți*, fapt dovedit prin succesul imens pe care îl are la public. Când am făcut cu ani în urmă *La Bloc*, asta a fost reprezentativ. În teatru a evoluat foarte mult comedia, am ajuns la comedii foarte bune, cele bulevardiere franțuzești. Din păcate filmul românesc suferă enorm la capitolul comedie. Nu se poate face cât timp nu se investește în dezvoltarea cinematografulor, iar aici nu mă refer la cele din mall-uri. Tudor Giurgiu urlă în van de 15 ani să se reabiliteze sălile din rețeaua de cinematografe de stat. Cred că abia atunci vom putea spera la o masă critică de public care să consume filme de comedie.

Comedia este un gen considerat inferior dramei, de ce să întâmplă asta, cum poate fi această concepție combătută?

În cele mai multe cazuri așa este percepută și este o mare prostie. Suntem undeva jos în ceea ce privește filmul de comedie și este considerat inferior pentru că pu-

Foto: Marius Mariș

țini regizori din România știu să facă astfel de filme. Comedia este de 10 ori mai greu de jucat, ca actor, decât o dramă. La fel este și din perspectivă regizorală. Nu avem comedii fiindcă nu le știm face.

Seriile de comedie și stand-up-ul sunt într-o creștere puternică în România, oare o colaborare între aceste două lumi ar putea ajuta în vreun fel?

Ar fi firesc. Dar va dura, la cât de greu ne mișcăm cu bugetul. Televiziunile oferă subproducții. Mai devreme de 10 ani nu văd să se întâmple o astfel de evoluție. Silviu Brucan spunea că ne trebuie 20 de ani ca să deprindem democrația. Nu l-am crezut. Acum spun că ne trebuie 50. Revenind, vom ajunge să facem ceva similar cu ce a reușit *Seinfeld* în anii '90, poate peste 10 ani.

Robert Kocsis

TIFF Talks

Penultima întâlnire TIFF Talks de anul acesta a avut ca temă principală documentarul românesc, fiind invitate echipele filmelor *Acasă* (r.) și *Lemn* (r.).

Printre subiectele discutate a fost tranziția spre lumea documentarului a regizorului *Acasă*, Radu Ciorniciuc, jurnalist. El a menționat că această tranziție s-a întâmplat firesc, întrucât a simțit că reportajul nu ar fi făcut dreptate poveștii familiei din *Acasă*, reușind în schimb să o illustreze mai bine prin documentar. Ciorniciuc a adăugat că pentru a câștiga încrederea protagoniștilor a fost nevoie să îi înțeleagă, să empatizeze cu ei, să le respecte spațiul intim.

Monica Lăzorean-Gorgan, co-regizoarea româncă a documentarului *Lemn* a subliniat că prin filmul realizat a dorit să

pună problema tăierilor ilegale din România în context internațional și să ofere o perspectivă globală a ceea ce înseamnă mafia lemnului. Regizoarea a continuat prin a spune că unul dintre lucrurile care o atrag la filmul documentar este că devii un observator a ceea ce se întâmplă în fața ta și principala provocare e să știi cum să le privești și să te adaptezi la ele. Monica Lăzorean-Gorgan a încheiat prin a reaminti că documentarul românesc are o puternică latură educațională și socială, și că e nevoie de surse de finanțare suplimentare prin care acesta să fie sprijinit.

Robert Kocsis

NEW PERSPECTIVES
TEAL THE END
OF TIFF

CÂND DESCOPERI CEVA NOU
LA PERSONAJUL TĂU PREFERAT.

IQOS nu este lipsit de riscuri și este destinat exclusiv fumătorilor adulți care altfel ar continua să fumeze.

TIFF.19

J'adore

TIFF

1664 BLANC

CONSUMĂ RESPONSABIL
18+

TIFF moments

TIFF Shop – shop.tiff.ro

IntergoatIFF

Andrei Rus despre *Arhiva Activă*, un amplu proces de recuperare a filmelor trecutului

Critic de film, universitar și director artistic al Festivalului de Film Documentar *One World Romania*, Andrei Rus este curatorul programului de filme din arhiva UNATC.

Cum s-a născut proiectul *Arhiva Activă*?

Ideea s-a născut, în primul rând, într-un context de împropițare a viziunii cu privire la construcția viitoare a UNATC, în primele luni ale mandatului unei noi conduceri a universității. Printre planurile importante ale acesteia se numără crearea unui departament solid de cercetare, arhivele constituind o sursă de informații ce pot genera studii importante în domeniile teatrului, filmului, *performance*-ului etc. Apoi, un alt context vital pentru nașterea lui îl constituie faptul că UNATC împlinște în acest an 70 de ani de la înființare. Iar în loc să concepem evenimente festive în care să înmănăm diplome de merit (ceea ce oricum nu e posibil în contextul pandemic pe care îl trăim), am considerat că mai important și mai apropiat de menirea unei universități este să gândim un proiect amplu de ordonare și de revitalizare a întregii arhive a instituției (care cuprinde nu doar filme studențești, din 1966 până în prezent, ci și fotografii, lucrări de licență ale unor foști studenți, unii deveniți legendari între timp, și multe alte tipuri de informații despre evoluția instituțională).

Este pentru prima dată când filmele studențești ale arhivei UNATC sunt curatorialitate într-un program special?

Cu siguranță nu este prima oară. Există un festival anual, *CinemaTubit*, co-orga-

nizat de UNATC, dedicat programelor cu filme studențești, iar acolo au mai existat retrospective tematice sau dedicate unor cineaști anume, de-a lungul timpului. Și au mai existat astfel de proiecte sporadice, organizate în diverse contexte, pentru prezentarea școlii sau a anumitor cineaști deveniți faimoși între timp. Însă cred că e pentru prima oară când chiar am intrat în arhiva de filme cu gândul de a viziona, în ordine cronologică, toate filmele de acolo și de a propune spre digitalizare filme care nu aparțin neapărat unor cineaști recunoscuți. De aceea, unele din filmele programului de la TIFF au fost realizate de studenți care nu au continuat să profeseze în domeniu ulterior sau nu au avut o carieră impresionantă.

Cum au fost alese scurtmetrajele care vor face debutul proiectului, la TIFF? Ce te-a impresionat cel mai mult la aceste filme?

Cel mai mult m-au impresionat prospețimea și creativitatea debordante ale viziunilor tinerilor care le-au realizat. Filmele aparțin, din multe puncte de vedere, contextului (România sfârșitului anilor 60) în care au fost realizate, dar sunt, în același timp, extrem de actuale, de moderne. De altfel, surpriza majoră pe care mi-au produs-o e constatarea că a existat și în România o tradiție a cinemaului de avangardă și chiar în cea mai importan-

Dictatorul și supusul său

tă instituție de învățământ superior din domeniu a epocii. Doar că aceste filme - care formează majoritatea programului de la TIFF - nu erau recunoscute ca atare, fiind numite, în general, „exerciții de imagine”, sau asimilate cinemaului de artă. Și mai e ceva: din cauză că erau realizate într-un sistem mai puțin închisat ideologic și cu bugete mai mici, aceste filme aveau un statut marginal în raport cu cinematografia națională *mainstream* și e de înțeles că unele dintre tiparele în care funcționează nu sunt de regăsit în lungmetrajele pe care le știm cu toții. E de înțeles, dar e și surprinzător că au fost neglijate atât de mulți ani.

Unde va mai călători *Arhiva Activă* și ce alte proiecte îi urmează?

Arhiva Activă va mai călători, sperăm, în câteva proiecte publice, în aer liber,

prin țară. Vrem să le dăm șansa, înainte de a ajunge în tot felul de formate accesibile de la distanță, să aibă câteva proiectii pe ecran mare, cu publicul împreună, așa cum merită, după ani buni de stat în niște cutii. Iar apoi, în toamnă, intenționăm să creăm o platformă unde să le urcăm, pentru a putea fi vizionate din toată lumea. Tot până la finalul anului, ne propunem să publicăm un prim DVD/Blu-Ray cu filme studențești din perioada aceasta (1966-1971), însoțit de o cărțuie de contextualizare. În anii următori vrem, desigur, să continuăm să realizăm programe cu filme din perioade mai recente, să le proiectăm public, să le urcăm pe platforma online și să le publicăm pe DVD/Blu-ray. Avem planuri mari, cum s-ar zice.

Diana Smeu

SUPERNOVA

Pe vreme de război

După două lungmetraje hollywoodiene nu foarte populare, Alejandro Amenábar, regizorul mai cunoscutului film horror cu Nicole Kidman *Ceilați* (2001), se întoarce cu prima sa producție spaniolă de la *Marea dinăuntru* (2004) încoace. Suntem în 1936. În câteva orașe din centrul Spaniei, armata anunță starea de asediu în speranța că o pot extinde ulterior în toată țara și îmbunătăți astfel situația instabilă în care Spania se află ca urmare a proclamării celei de-a doua republici cu cinci ani în urmă. Miguel de Unamuno (Karra Elejalde), scriitor, profesor universitar și unul dintre cei mai cunoscuți și apreciați intelectuali ai țării, dezamăgit de sistemul de guvernare la care a dat o mână de ajutor, sprijină acum insurecția militară, spre nemulțumirea prietenilor apropiați și a familiei. Imediat ce află însă adevăratele intenții ale generalului Franco, va ajunge să-și reconsidere poziția.

Culminând cu faimosul discurs de protest al lui Unamuno, *Pe vreme de război* e, pe de o parte, o tragicomedie cu un

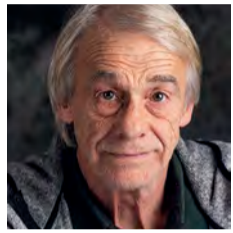
aer intim despre un personaj istoric care încearcă, în ciuda piedicilor puse de prietenii pisălogi, să-și facă loc în anale, și pe de altă parte, un portret elaborat, la scară largă, al greșelii politice catastrofale prin care Spania a cedat chemării fascismului (punctată de vizita oficialilor naziști). Prin prezentarea în paralel a călătoriei lui Unamuno cu cea a Generalului Franco, Amenábar demonstrează cum mizele luptei se pot schimba la 180 de grade și pot deveni, pe neașteptate, nedrepte și chiar periculoase. Decorurile impecabile și vitalitatea narațiunii fac ca filmul să depășească limitele temporale și spațiale și-i conferă acestuia un caracter universal care identifică naivitatea colectivă a celor care subestimează abuzurile de putere ca fiind valabilă oriunde și oricând - dacă s-a întâmplat atunci, se poate întâmpla și acum; dacă s-a întâmplat în Spania, se poate întâmpla oriunde.

Filmul va rula astăzi, 8 august, de la 23:45 la Episcopia Unitariană.

Laurențiu Paraschiv

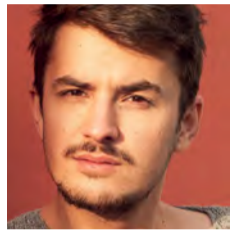
10 pentru film

Zece dintre cei mai promițători actori de teatru din țară participă la cea de-a noua ediție a programului 10 pentru Film. Le sunt dedicate ateliere și întâlniri cu regizori de film, producători, directori de casting și agenții. Vi-i prezentăm pe rând, în această rubrică, pe parcursul zilelor următoare.

**NELU
SERGHEI**

A jucat pe scenele din Tulcea încă din 1973, iar din 2009 este actor al Teatrului Jean Bart. A jucat în spectacole regizate de Bogdan Ulmu, Daniel Stanciu, Ovidiu Caița, Bogdan Cristian Drăgan, Ion Sapdaru, Aurel Palade și Vlad Cristache interpretând zeci de roluri de la Isus Pământul din *Tulburarea apelor* (Lucian Blaga), la Robert din *Demonstratia* (David Auburn) și la Doni Dubrov din *American Buffalo* (David Mamet). A regizat spectacolele *Macbeth* de Eugen Ionesco, *Celălalt* de Miguel de Unamuno, *Tara lui Gufi* de Matei Vișniec. A fost inițiatorul și mentorul Trupeii de Teatru *Altar* și inițiator și director al Festivalului Internațional de Teatru *Tragos*, de la Tucea. Experiența în film include scurtmetrajele *Vacanța în Delta Dunării*, *Timpul și Păstrează restul*, în regia lui Cătălin Pălăvescu, roluri episodice în lungmetrajele *21 de rubini* de Ciprian Mega, *La Foret d'Argent* de Emmanuel Bourdieu, *Dampyr* de Riccardo Chemello. De asemenea, a jucat în seriile de televiziune *Ai noștri*, *Las Fierbinți* și *Profu*.

**VLAD
UDRESCU**

Este absolvent al UNATC București, promoția 2008. Își face debutul la Teatrul de Comedie București și își desfășoară activitatea atât în teatrul independent (Teatrul Luni de la Green Hours, Godot Cafe Teatru, Teatrul Point, Fabrica de Pensule), cât și în cel instituționalizat (Teatrul Național București, Teatrul Mic, Teatrul Nottara, Teatrul de Comedie, Teatrul National Bruxelles). În 2015, Vlad Udrescu primește premiul pentru interpretare în cadrul *Audiției Naționale*, concurs dedicat tinerilor actori, iar din 2016 este cooptat în trupa Teatrului Național „Marin Sorescu” din Craiova. Tot în 2016 este selectat să participe la Festivalul de Film de la Sarajevo în secțiunea *Talents Sarajevo*, unde are ocazia să lucreze împreună cu artiști internaționali din industria filmului. Participă la workshopuri naționale și internaționale și colaborează cu artiști precum Armel Roussel (BE), Erik Trules (USA), Daniele Salvo (IT) sau Gazdag Gyula (HU). Este președinte fondator al Asociației culturale *Arena*, sub egida căreia produce și susține proiecte teatrale independente.

Ce se întâmplă în grădina „din spate” a Rusiei

Undeva, în estul Europei, departe de marile războaie economice și de înțelegerile politice se află Republica Moldova. Istoria ei zbuciumată continuă să iasă la iveală, dezvăluind din ce în ce mai tare rolul pe care l-a avut împotriva propriei voințe în creșterea Uniunii Sovietice. Oamenii nu uită, nu au cum.

Grădina sovietică prezintă ce se întâmplă atunci când *Marele urs* decide să facă experimente radioactive și nu știe unde. Experimente în agricultură, mai exact, care contaminatează puternic pământul. Ce

contează dacă oamenii se îmbolnăvesc și mor? Ce contează câte familii sunt afectate? Viața unui moldovean nu este egală cu viața unuia de mai aproape de Moscova. Dorința lui Nikita Krushchev a fost ca Republica Moldova să devină Grădina Moldova și nu are voie nimeni să se împotrivescă.

Plecând de la povestea bunicii lui, Dragoș Țurea se întoarce în timp, în 1960, pentru a înțelege întreg procesul, nu doar motivele pentru acest demers sau cum au fost influențați locuitorii, pentru că „există autorități care pot să facă asta”. Mergând din om în om, Dragoș află cum funcționează mașinăriile care puneau în practică noul mod de a face agricultură, află cum deșeurile radioactive au fost lăsate la voia întâmplării continuând infectarea. Toate aceste lucruri se știu. Tot procesul, tot ce s-a dorit prin acesta. Se găsesc documente la Institutul Agriculturii, iar oamenii de știință sovietici se mândresc cu ele. Ulei de floarea-soarelui cu gust de măsline. O foarte mare realizare.

Pelicula va rula sâmbătă, 8 august, de la 21:30, la Muzeul de Artă.

Ilinca Danciu

PROGRAM / SÂMBĂTĂ / 8 AUGUST

PIAȚA UNIRII OPEN AIR

20:30
DECERNAREA PREMIILOR
(AWARDS CEREMONY)

concert live
Surorile Osoianu

proiecția filmului
Pinocchio
Matteo Garrone | 125' | Italia, Franța [8U1]

USAMV

21:30 Fără limită
Thalasso
Guillaume Nicloux | 93' | Franța [8S1]

23:45 Supernova
Legături de sânge (La Misma Sangre)
Miguel Cohan | 115' | Argentina [8S2]

CLUB TRANSILVANIA

21:30 Supernova
Mama (Madre)
Rodrigo Sorogoyen | 128' | Spania, Franța [8T1]

00:15 Piața Unirii
Diavolul nu există (There Is No Evil)
Mohammad Rasoulof | 150' | Germania, Cehia, Iran [8T2]

IULIUS PARC OPEN AIR

21:30 Supernova
Fecioara de august (La virgen de agosto)
Jonas Trueba | 125' | Spania [8I1]

HOIA

21:30 Lună plină
Hai la tati! (Come to Daddy)*
Ant Timpson | 96' | Irlanda, Canada, Noua Zeelandă, SUA [8H1]

23:45 Proiecții speciale
Crash*
David Cronenberg | 100' | Canada [8H2]

ECHINOX

22:00 Supernova
6.5 Milioane (Just 6.5)
Saeed Roustaei | 133' | Iran [9H3]

BÁTHORY

21:30 Supernova
18% gri (18% Grey)
Viktor Chouckov | 110' | Bulgaria, Germania, Macedonia de Nord, Serbia, Belgia [8L1]

00:00 Fără limită
Atlantis
Valentyn Vaysanovych | 108' | Ucraina [8L2]

EPISCOPIA UNITARIANĂ

21:30 Close-up Federico Fellini
I Vitelloni
Federico Fellini | 104' | Italia [8Z1]

23:45 Supernova
Pe vreme de război
(Mientras dure la guerra)
Alejandro Amenabar | 107' | Spania [8Z2]

COȘBUC

21:30 Zilele Filmului Românesc
Urma
(Legacy)
Dorian Boguță | 105' | România [8C1]

00:00 Zilele Filmului Românesc
Casa cu păpuși
(House of Dolls)
Tudor Platon | 80' | România [8C2]

UBB

21:30 Zilele Filmului Românesc
Și poate mai trăiesc și azi
(And They May Still Be Alive Today)
Tudor Jurgiu | 73' | România [8N1]

23:30 3x3
Z
Costa-Gavras | 127' | Franța, Algeria [8N2]

APÁCZAI

21:30 Focus Italia
Femei obișnuite
(Simple Women)
Chiara Malta | 85' | Italia, România [8A1]

23:30 Close-up Federico Fellini
Vocea lunii
(La voce della luna)
Federico Fellini | 120' | Italia [8A2]

MUZEUL DE ARTĂ

19:15 What's Up Doc?
Rugă pentru cinema
(Andrey Tarkovsky. A Cinema Prayer)
Andrei A. Tarkovski | 97' | Italia, Rusia, Suedia [8M1]

21:30 Zilele Filmului Românesc
Grădina sovietică
(The Soviet Garden)
Dragoș Țurea | 76' | Moldova, România [8M2]

23:30 What's Up Doc?
Tatăl meu, spionul
(My Father the Spy)
Gints Grube, Jaak Kilmi | 84' | Letonia, Germania, Cehia, Estonia [8M3]

VLAHA, ARKHAI SCULPTURE PARK

20:00 concert live
Vița de Vie

30 de ani și 15 minute
(30 Years And 15 Minutes)
Ștefan Mandachi | 95' | România [8V1]

23:45 Supernova
Ținutul (The County)
Grímur Hákonarson | 92' | Islanda, Danemarca, Germania, Franța [8V2]

* Film nerecomandat minorilor / This film is not suitable for children.

IntergoatIFF

Actrița și regizoarea Alina Șerban

Am stat de vorbă cu Alina Șerban, prezentă la Cluj pentru avanpremierea lungmetrajului *Gipsy Queen* (r. Hüseyin Tabak), unde joacă rolul principal, dar și pentru premiera scurtmetrajului *Bilet de iertare*, pe care l-a regizat.

Cum ai simțit publicul la Proiecția de ieri seară de la *Gipsy Queen* (r. Hüseyin Tabak)?

A fost foarte emoționant pentru mine. M-a întristat că filmul nu a fost ales în competiție, dar m-am bucurat de faptul că a fost *sold-out*. Eu simt că *Gipsy Queen* trebuie să ajungă la oameni și că are șanse să se remarce în industrie. A fost foarte emoționant ca după ce am mers cu filmul în mai multe țări să vin cu el și în România. Aseară a fost un public foarte primitiv. Dincolo de toate lucrurile care ne diferențiază, suntem oameni și aseară m-am emoționat să văd oameni într-o poveste în care se regăseau, în care, întâmplător, persoana de pe ecran era rromă. Dar cred că mulți s-au identificat în luptele lui Ali. Asta nu înseamnă că nu există încă unele prejudecăți. Dar mă bucur că oamenii au venit. Arată că cine vrea să vadă ceva vede, sesizează nuanțele, mesajele, povestea.

Cum te-ai identificat cu personajul?

Am văzut-o pe mama mea în personajul acesta. A fost principala mea inspirație

pentru rol. În același timp simt că filmul acesta este ca un *underdog*, ca și mine. Nici eu, nici *Hüseyin Tabak* nu suntem cunoscuți și nu am avut norocul de partea noastră. Ce am avut a fost încăpățânarea unui kurd și a unei rrome să ne spunem povestea. Am colaborat extrem de bine. Pentru mine Hüseyin este ca un frate.

De ce ai dat la actorie?

M-a motivat posibilitatea de a schimba realitatea, acesta este mecanismul meu de supraviețuire. Actoria a venit spre mine, a fost o lume în care am intrat fără să fi avut vreo șansă. Am intrat. M-am pregătit pentru alte facultăți. Eu trebuia să intru într-o facultate de zi, la stat, eram asistată prin sistemul de protecția copilului și perspectiva ar fi fost să intru la o facultate de stat unde aș fi avut asigurat un loc în cămin. Domnul Naumu de la Teatrul Podul mi-a zis „*tu trebuie să dai la actorie!*”. A fost un compliment, el nu spunea oricui asta. A văzut ceva în mine, a crezut în mine și asta este extrem de important.

Ai simțit că etnia contează ca actor?

Este o problemă adevărată. De multe ori simțeam că am făcut o greșală absolvind UNATC și Royal Academy, că am jucat într-un film de Cannes și alte proiecte. Mă gândeam că asta mă va face și pe mine să mă ridic la rangul de „româncă”. Dar încă nu am ajuns la rangul acesta. Eu am eticheta mea de rromă bine lipită și din păcate nu pot fi văzută altfel. Sper să mă înșel. M-aș bucura să fiu și eu văzută ca o actriță care poate să joace un rol de profesoară, ceva care nu se leagă de etnia mea. Dar mai mereu apar aceleași stereotipuri. Mi se întâmplă să fiu chemată să joc o femeie de serviciu rromă, o vrăjitoare, etc. Eu am refuzat foarte multe roluri de acest fel.

Ce ne apropie unii de alții, pe români și pe rromi?

O întrebare foarte bună și complexă. Sunt atât de multe de spus. Avem foarte multe lucruri nespuse între noi. Dar pentru o vindecare ar fi bine să conștientizăm asta și apoi să facem ceva. Clujul este un oraș multicultural, european, dar are la marginea lui Pata Rât. Cunoști un oraș, o țară după cum se comportă cu cei vulnerabili.

Dana Coțovanu

LE FABULEUX MAGASIN DE MIREILLE
VĂ POFTESC LA

DATE	SCENE	TAKE
1-9 AUGUST/2020	MUZEUL DE ARTĂ CLUJ	PIATA UNIFAI 30

TIFF.19
31.07—09.08.2020

Lights on!
Fellini's 8 ½

Fotografii inedite de Paul Ronald,
din colecția Maraldi
Curator: Antonio Maraldi

Muzeul de Artă din Cluj-Napoca
31 iulie - 9 august 2020
Intrare liberă

IntergoatIFF

Sebastian Plămădeală

despre cum a primit *Balanța* o viață nouă, în 4K

Balanța (r. Lucian Pintilie) este un film care a marcat puternic istoria cinematografului românesc, iar recent, cu sprijinul Fundația9, acesta a îmbrăcat o nouă formă. Una 4K, mai exact. Despre întregul proces de restaurare, ne vorbește directorul tehnic Sebastian Plămădeală.

Cum a apărut ideea de a restaura filmele lui Lucian Pintilie și de ce a fost necesar acest lucru?

Fundația9 a venit cu inițiativa și mă bucur că un astfel de proiect a fost considerat necesar. Filmele care fac parte din istoria cinematografului românesc capătă astfel o nouă viață, nu rămân doar pe Youtube și pe niște DVD-uri. Noi ne-am bucurat de această ocazie. Am mai făcut restaurări ici-colo, majoritatea pe filme moderne, însă doar curățam impuritățile apărute la scanare și defectele apărute în urma dezvoltării. Am lucrat pe filmul *Album* și pe *Povestea unui pierde-vară*. Necesitatea acestui proiect ar trebui să fie pusă pe agenda Ministerului Culturii. Multe dintre filmele noastre au luat premii și înainte de '89, dar ajung să fie uitate în arhivă.

Ce înseamnă să restaurezi digital un film?

Pentru filmele din trecut, este un proces greu și complex. Nu înseamnă doar să le îmbunătățești la o calitate HD sau 4K. Bineînțeles, orice proces ajută, pentru că îi dă o viață nouă filmului. 90% din populația României a uitat că există acele filme. În special tinerii uită că avem o cinematografie

cu istorie. Eu cred că ei se opresc la noul val românesc și atât. În cazul filmului *Balanța* a fost un concurs de șanse, pentru că masterurile au fost păstrate de către coproducătorul de atunci al filmului în condiții foarte bune, inclusiv pelicula, inclusiv pistele separate de sunet. Și nu doar masterurile: dialogul, muzica, efectele speciale. Ceea ce ajută foarte mult în restaurarea pe sunet, mai ales pentru că aceasta de obicei e cam pusă la urmă, ca și cum nu ar conta. Când de fapt, în produsul final, contează foarte mult și sunetul. La *Balanța*, am putut resincroniza dialogul. Am putut să adăugăm și sunete de calitate mult mai bună, precum în scena cu elicopterul. Pe imagine, au fost probleme din cauza trecerii anilor, dar și unele probleme tehnice din filmarea originală pe care le-am putut elimina aproape complet. Tot ce am încercat să facem este să îmbunătățim rezultatul, să mergem în direcția artistică dorită de creatorii originali. Niciodată n-ar trebui să schimbăm complet vocile sau să punem sunete care nu au fost gândite de la bun început. La acest proiect am avut norocul să lucrăm cu domnul Florin Mihăilescu, un apropiat al domnului Lucian Pin-

tilie și al domnului Doru Mitran. Cu dânsul ne-am consultat în privința intențiilor de atunci ale autorilor, în special pe partea de imagine, în re-colorizarea materialului restaurat. Altfel, aceste decizii rămân la latitudinea restauratorului, dar niciodată nu ești sigur care este limita, pentru că mereu se poate mai bine.

Care este cel mai mare câștig în urma acestui demers?

Un câștig important este cel al reamintirii filmelor. Ele fac parte din identitatea noastră culturală și e important să nu ne uităm identitatea, de unde venim. Cinematografia are o istorie la noi în țară, nu este de ieri de azi. În domeniul filmului, în loc să fim al doilea Hollywood, suntem undeva în Estul Europei, nu știe nimeni că existăm. Vin americanii la noi și filmează, nu știu că românii au lucrat la un număr de pelicule impresionante față de alte țări. Suntem acolo. Oamenii pot. Cunoștințele sunt. Problema e că nu avem destul de mare expunere ca să arătăm acest lucru. În această ecuație, de a deveni mai vizibili, contează și numărul de fil-

me restaurate. Arată ce povești am spus, prin ce curente am trecut. Se pot descoperi foarte multe lucruri interesante.

Au apărut obstacole pe parcurs?

Cea mai mare muncă în domeniul obținerii de fonduri a fost dusă de Fundația9. Ei s-au ocupat de partea birocratică, juridică, financiară pentru ca *Balanța* să obțină o nouă viață. Procesul tehnic este complicat, este minuțios, dar fără munca de dinainte nu s-ar fi putut realiza. E ca și cum faci o construcție. Foarte mult timp petreci pentru a face planurile unei clădiri înainte să torni betonul fundației. Tot ce am făcut noi a fost să facem să se întâmple proiectul pentru care ei s-au chinat înainte, și ne bucurăm pentru că rezultatul este un produs unic. Un succes în 4K.

Urmează și alte proiecte similare de restaurare?

Momentan, din păcate, nu. Se încearcă începerea câtorva proiecte, dar încă sunt la faza de scriere a cererilor de finanțare.

Ilinca Danciu

IntergoatIFF

Bartosz Kruhlik

despre filmul *Supernova*, aflat în competiția oficială.

Filmul dumneavoastră are o durată de mai puțin 80 de minute. Stă ceva în spațiile deciziei?

Da. Inițial trebuia să fie mai scurt. *Supernova* a fost un proiect de 60 de minute. Are aproape 80 de minute pentru că și eu, și directorul meu de imagine am știut după ce am terminat scenariul că nu vom putea respecta limitarea de doar o oră, fiind o intrigă foarte densă, care are nevoie de timp ca să se dezvolte. Am fost foarte norocoși, acest proiect trebuia să fie pentru televizor, dar s-a dezvoltat și acum e în cinematografe. Totul a început după ce ne-am înscris la *60 de minute*, un program polonez al MUnK Studios care ajută tineri regizori să realizeze scurt-metraje și lungmetraje. Eu mi-am trimis scenariul acolo. Din acest motiv *Supernova* există și stau aici de vorbă cu tine. Fără acest program ar fi trebuit să mai stau la masa de scris.

Aproape tot filmul are loc pe un drum de țară, personajele sunt prinse între situații și destinații. Care este motivul

pentru care ați ales drumul ca axă narativă principală?

Am vrut să fac un film despre accidente rutiere. Este al doilea film făcut de mine pe acest subiect universal. Consider că accidentele rutiere sunt ca o tragedie greacă. Ar putea să i se întâmple oricui, oriunde, oricând. Toată lumea e șofer sau pasager. O astfel de situație e perfectă pentru cineva care face filme, e uimitor, e un subiect pentru eternitate. Dar mi-am propus să nu fac filmul într-un mod clasic. Am încercat să îl abordez diferit, de exemplu cum se simt oamenii care sunt doar spectatorii la eveniment? Aceasta a fost cheia: o dată, într-un loc, un eveniment. Iubesc filmele care sunt așa. Am văzut acum doi ani *The Guilty*, despre un bărbat care stă într-o cameră timp de 80 de minute. La final eram transpirat, astfel de momente sunt uimitoare în cinema, sunt rare. Iubesc stilul realist, așa că mi-am dat seama că așa vreau să fac filmul am știut că o să funcționeze din toate punctele de vedere: actorie, regie, imagine. Astfel de filme mă fac să mă simt ca și cum aș

Foto: Chris Nemes

merge cu un rollercoaster. De aceea am ales ca filmul să se întâmple pe un drum, poate fi oricare drum, poate fi un drum din Cluj.

Multe dintre situațiile tensionate din film nu sunt arătate, sunt doar sugerate print sunet sau ilustrarea consecințelor. De ce ați ales să sugerați și nu să ilustrați?

Pentru că e mai puternic decât a arătat efectiv ceva. În scena suicidului soțul și tatăl celor implicați în accident moare. Am încercat să filmăm într-un mod clas-

sic, cu niște efecte speciale, dar nu a fost potrivit pentru ecran, așa că am tăiat la montaj. Acum e mult mai bine. Am decis să eliminăm scena nu din cauză că arăta rău, arăta bine, normal, cum vedem de obicei în filmele polițiste. Dar am tăiat-o ca să oferim spectatorului un spațiu de gândire către ceva ce nu e pe ecran. Funcționează de mii de ori mai bine în acest fel. E mai puternic. Pentru mine a fost o lecție importantă pentru viitor: nu trebuie să arăți tot.

Robert Kocsis

Maria Ploae.

From Angelic Beauty to Mater dolorosa

Before allowing myself to journey through some of the characters inhabited on screen by Maria Ploae, a line from a film she made — *Ștefan Luchian* (1981, dir. Nicolae Mărgineanu) — came to mind: “I often wondered, what do you see behind the flowers you paint?” the character of Al. Bogdan Pitești tells Luchian. I will replace “flowers” with “a woman’s beauty,” as often a film’s fate is decided by a filmmaker’s ability to see beyond the beauty of a woman, further afield. Just as often, this has to do with the talent and intelligence of an actress who doesn’t leave everything at the mercy of her face’s splendor — with what we generally call having a gift. In the absence of a gift, many stars shine for only a brief moment.

Like so many of us, I discovered Maria Ploae in *Beyond the Bridge / Dincolo de pod* (1976, dir. Mircea Veroiu). I had of course seen her in passing a few times before — of these, the role that most easily comes to mind is the city girl with a spectacular hooded cape in *Autumn of the Goslings / Toamna bobocilor* (1975, dir. Mircea Moldovan) — but the true revelation came with the appearance of Sida, daughter of the fierce Mara, embodiment of purity troubled by the threat of a con-

strictive future in an ugly world.

It is difficult to understand how, at an age when even the most difficult of cameramen could find fault in a woman’s face, too few of our filmmakers found themselves writing roles specifically for Maria Ploae. This is how she came to play Maria Rosetti and Veronica Micle in *At the Crossroads of Great Storms / La răscrucea marilor furtuni* (1980, dir. Mircea Moldovan) and *A Cod of Clay / Un bulgăre de humă* (1989, dir. Nicolae Mărgineanu), respectively; she was Cecilia, one of Ștefan Luchian’s lovers in Nicolae Mărgineanu’s eponymous film, and Ioana, a mother unprepared for daily life drama in Elisabeta Bostan’s *Promises / Promisiuni* (1985).

And then maturity took over and left the inevitable traces of age on her face. But Maria Ploae knew what not many actresses know: to turn these traces into a coat of arms for dignity and suffering before the adversities of history. Beginning with Valeriu Jereghi’s *Presentiment / Predchuvstviye / Și va fi* (1992), where she plays the symbolic character of the woman destined to bear the curse of the Apocalypse but also fated to keep hoping, and then, after a small pause, going through Nicolae Mărgineanu concentrationary universe films, the actress

became a *mater dolorosa* of Romanian cinema. A moving embodiment of purification through suffering, of the power of staying righteous and clean in the midst of horror: *Bless You, Prison / Binecuvântată fi, închisoare* (2002), *White Gate / Poarta albă* (2013), *The Cardinal / Cardinalul* (2019).

I am happy that a young filmmaker, Lucia Chicoș, who is still a student and was recently selected for the Cannes Cinefondation program with her film *Contraindications / Contraindicății*, intuited the dramatic force of Maria Ploae’s quiet beauty.

Magda Mihăilescu

TIFF.19
31.07—09.08.2020

VLAHA 7-9 august
Arkhai Sculpture Park

Bilete pe
eventbook.ro
TIFF
Official App

Vineri 7 august

20:00
CONCERT
SURORILE
OSOIANU

21:30
LEMN
(Austria, Germania, România, 2020)
regia: Monica Lăzuresan Gorgan,
Michaela Kirst, Ebba Sinzinger
O investigație despre
tăierile ilegale de păduri
din România.

24:00
SALCIA / Willow
(Macedonia, Ungaria, Belgia, 2019)
regia: Milcho Manchevski
Trei femei, în epoci diferite,
ar face orice să aibă copii.

Sâmbătă 8 august

20:00
CONCERT
VIȚA DE VIE

21:30
30 DE ANI ȘI
15 MINUTE
(România, 2020)
regia: Ștefan Mandachi
Un documentar-manifest,
pornit de la un protest. #șțeu

23:45
ȚINUTUL / The County
(Islanda, 2019) | regia: Grímur Hákonarson
O fermieră se revoltă
împotriva atotputernicei
cooperative locale.

Duminică 9 august

21:30
AMARCORD
(Italia, 1973) | regia: Federico Fellini
Un film-reper, extravagant și
sentimental, inspirat din
adolescența regizorului.

20:00
CONCERT
TOKOS

IntergoatIFF

Andrei Rus on the *Active Archive*

A Broad-Ranging Process of Recovering Films of the Past

Film critic, academic, and artistic director of the *One World Romania* documentary film festival, Andrei Rus curated for TIFF a selection of films from the archive of the national film and theater school.

How did the *Active Archive* project come about?

The idea came about in the context of reassessing the vision of the film school's future in following the election of a new school leadership. Among other things, the mandate of the new administration includes setting up a solid research department, as the archives are an important source for film, theater, and performance studies. Then, the idea was also generated in the context of the school's 70th anniversary. Instead of organizing festivities and handing out merit diplomas (which would be impossible anyway during a pandemic), we thought that it would be more useful and closer to the original mission of the university to devise a broader project of organizing and reviving the entire archive of the institution

(not only student films from 1966 on, but also photographs, dissertations by former students who have become legendary in the intervening years, and various bits of institutional memory).

Is this the first time that student films from the school's archive are curated into a special program?

It's definitely not the first time. There is an annual festival, CinemaLubit, co-organized by the school and dedicated to student films; the festival also has included thematic or auteur retrospectives. And then there were various sporadic screenings in various contexts, presenting the school or particular filmmakers who had become well-known. But I believe this is the first time when someone got into the archive with the intention of screening all

Foto: Marius Mariș

the films housed there, in chronological order, and then digitizing films that may not have been signed by big names. This is why some of the films in the TIFF selection are made by film school graduates who may not have gone on as filmmakers or may not have had an impressive career.

How did you select the shorts shown in this first TIFF program? What impressed you the most about them?

It's about the freshness of vision, the unbridled creativity of the young people making these films. In many ways, these films belong to their context — Romania at the end of the 1960s — but they are, at the same time, very current, very modern. In fact, the major surprise for me was that Romania did have a tradition of avant-garde cinema, embedded right in the heart of the most impor-

tant higher education institution dealing with film at the time. But these films, which make up the majority of the titles in the TIFF selection, were not seen as standing on their own, but rather as "image exercises" or arthouse efforts. And there's another thing: because they were made in a system that was not bound by the ideological strictures of the time and because they had lower budgets, these films had a marginal status by comparison to mainstream Romanian cinema at the time and could afford to push boundaries and avoid the cliché patterns expected of contemporaneous feature-length films. So it is both understandable and surprising that they were neglected for so many years.

Where will the *Active Archive* travel and what's next?

We hope to have another few public screenings around the country. Before they take formats that are accessible at a distance, we want to give them the chance to be seen on a big screen, with an audience, as they deserve after all these years of patiently waiting in boxes. Then, in the fall, we intend to create a platform where everyone can see them online. By the end of the year, we also want to release a first DVD/Blu-Ray with student films made between 1966-1971, accompanied by a contextualizing booklet. For the following years, we intend to continue curating selections of more recent films — for public screenings, online platforms, and DVD/Blu-Ray distribution. Big plans, as they say.

Diana Smeu

31.07—09.08.2020

BANCA TRANSILVANIA®

BT Live Sessions

ART MUSEUM EDITION

Artiști din Cluj cântă în curtea Muzeului de Artă.

8 august

- 14:00**
Duo Harmony
- 15:00**
Cente Cristian
- 16:00**
Andreea Alexievici
- 17:00**
Andrei Petru

9 august

- 14:00**
Jazz & Blues
- 15:00**
Bogdan Ghirău
- 16:00**
MarSe
- 17:00**
Sidewalk Troubadours

*Intrare liberă în baza unui bilet cu valoare zero

Bilete pe eventbook.ro

TIFF Mobile App

TIFF UNLIMITED

Ediția 2020 a festivalului aduce pe **unlimited.tiff.ro** o selecție de filme de anul acesta. Filmele vor fi disponibile publicului larg, pe teritoriul României, sub formă de pay-per-view, prin achiziționarea unui bilet în valoare de 4 dolari + TVA, echivalentul a 20 de lei. Cei care își cumpără bilet au la dispoziție 48 de ore pentru a viziona online titlul respectiv.

Detalii pe unlimited.tiff.ro

**THE FESTIVAL MUST GO ON
ANYTIME. ONLINE**

Download on the
App Store

Download on
Apple TV

GET IT ON
Google Play

GET IT ON
android